

POLITIET

HANDLINGSPLAN

RUSS 2016-2019

TILTAK FOR ØST POLITIDISTRIKT

Innholdsfortegnelse

1.	Bakgrunn og forankring	3
1.1	Mandat til arbeidsgruppen	3
1.2	Styrende dokumenter	3
2.	Erfaringer fra tidligere års håndtering av russ.....	3
3.	Nåværende tiltak i Øst politidistrikt	4
3.1	Krav om skjenkebevilling på større russearrangement	4
3.2	Russekroer, rebusløp og russetog	5
4.	Arbeidsgruppens anbefalinger.....	5
5.	Tiltak for Øst politidistrikt	6
6.	Iverksettelse og framdriftsplan.....	9

Merknad: revidert 05.03.18.

1. Bakgrunn og forankring

Håndtering av russefeiringen i distriktet er krevende for politiet. Mengden russeoppdrag, antall arrangement og russekjøretøy, samt russens mobilitet mellom distriktene har økt i omfang de siste år. Det er derfor viktig at politiet samhandler, jobber enhetlig og strukturert i sitt arbeid med russen.

Interimledermøte 23. august 2016 besluttet å nedsette en arbeidsgruppe for Øst politidistrikt som utarbeider en felles handlingsplan for håndtering av russefeiringen i distriktet.

Arbeidsgruppens deltagere:

Hilde Kallset Jensen, Romerike (leder)
Helge Gulbrandsen, Østfold
Jostein Sandvik, Follo

1.1 Mandat til arbeidsgruppen

Utarbeide forslag til handlingsplan med tiltak for Øst politidistrikt basert på erfaringsgrunnlaget fra alle tre regioner i Øst. Handlingsplanen skal redegjøre for utfordringene knyttet til russefeiringen i distriktet og konkrete tiltak som kan redusere problemene. Handlingsplanen skal bidra til å koordinere politiets innsats og styrke samarbeidet med andre aktører for å forebygge nye uønskede hendelser knyttet til russefeiringen.

Frist 01.11.16 for å utarbeide forslag til handlingsplan.

1.2 Styrende dokumenter

- Politiloven
- Straffeloven
- Straffeprosessloven
- Alkoholloven
- Lov om vaktvirksomhet
- Lokale politivedtekter
- Vedlegg 1 - retningslinjer og hjemmelsgrunnlag
- Vedlegg 2 - eksempler på tiltak støyklager

2. Erfaringer fra tidligere års håndtering av russ

Det vises til tidligere års evalueringsrapporter i Øst politidistrikt vedrørende russ. I 2016 ble det i PO registrert ca. 500 russeoppdrag i politidistriktet i perioden medio april til og med 17. mai 2016. Det er en økning sammenlignet med tidligere år. De fleste meldingene er klager på støy og festbråk. I tillegg til mange oppdrag under selve russefeiringen i april og mai, er det gjennom skoleåret til russekullene en rekke oppdrag i tilknytning til russ og russearrangement. Antall arrangementer for russen har de siste år økt, russen har blitt mer mobil og beveger seg på tvers av flere politidistrikter.

De fleste oppdrag og straffesaker knyttet til russ er av mindre alvorlig karakter, men til stor belastning for publikum og politiet.

Vi ser likevel en utvikling av alvorlige saker og negative trender, både lokalt og nasjonalt. Årlig mottar politiet tips og avdekker narkotikabruk blant russen, det avdekkes mindreårige i russebusser og på fest, overlast i russebussene og bruk av ulovlige kroner, dekking av

nødutganger og ulovlig ombygging av busser. Antall russebusser og utfordringer knyttet til disse øker. I fjor var det flere oppdrag på overstadig russ som sov i veibanen eller som ble meldt savnet. I tillegg ble det anmeldt flere voldshendelser og seksuelle overgrep. Flere russ fra fjorårets russefeiring meldte fra om ekstreme tilstander og at de ikke lenger ønsket å delta i russefeiringen. Oppdragene og straffesakene i tilknytning til russ er svært ressurskrevende for politiet og får betydelige konsekvenser for de involverte partene.

3. Nåværende tiltak i Øst politidistrikt

De tre tidligere distriktene i Øst politidistrikt har i mange år jobbet godt og målrettet med russeren. Nedenfor er det gjort rede for noen av de viktigste tiltakene som har blitt gjennomført.

- Dialog med russestyrene vedrørende rebusløp, russeknuter og arrangementer.
- Foredrag og temadager for russeren og foreldre.
- Samarbeidsmøter med nærliggende politidistrikt, Statens vegvesen, Trygg trafikk og Fylkeskommunene.
- Dialog og områdeavtaler med grunneiere og skiltregulering av problemområder.
- Felles retningslinjer for regelverk og politiets håndtering.
- Krav til skjenkebevilling og privatbetalt overtid av politimannskaper ved russearrangement på Hellerudsletta i Skedsmo kommune, se pkt. 3.1.
- Satte krav om vilkår til gjennomføring av russekroer, rebusløp mm, se pkt. 3.2.
- Utdeling av lommeregler for russeren.
- Samordnede trafikkkontroller med Statens vegvesen i russetiden.
- Tett oppfølging av enkeltruss eller medlemmer av russekjøretøy som tidlig har vist negativ adferd under russefeiringen.
- Føringslister vedrørende arrangement, russebusser, kontaktpersoner mm.
- Evaluering av russetiden.

Tiltakene som tidligere har blitt gjennomført i de tre regionene i Øst politidistrikt har variert i omfang og prioritet. Denne handlingsplanen har til hensikt å systematisere tiltakene og ansvarliggjøre mannskapene på de ulike enhetene i politidistriktet.

3.1. Krav om skjenkebevilling på større russearrangement

Russefeiringen har for mange utviklet seg til å bli en fyllefest med høyt alkoholinntak. På større russearrangement, herunder Romerikstreffet på Hellerudsletta og Landstreff Fredriksten, har det i Øst politidistrikt vært tillatt med medbrakt alkohol og arrangementene har vært uten skjenkebevilling. Dette står i sterk kontrast til den ansvarlige alkoholhåndteringen som politiet og andre offentlige etater samarbeider om ved andre type arrangement. Vi viser til etablert tverretattlig samarbeid i Øst politidistrikt gjennom "MAKS" og "Trivelig uteliv Romerike", der ansvarlig alkoholhåndtering er en viktig faktor for å forebygge uønskede hendelser og vold i utelivet.

Stasjonssjefen ved Lillestrøm politistasjon satte i 2016 for første gang krav til arrangør av russearrangement på Hellerudsletta om å søke skjenkebevilling til kommunen for hele arrangementsområdet. Beslutningen ble hjemlet i Politilovens § 11. Evalueringen av arrangementet viste at kravet om skjenkebevilling ga god effekt på beruselsesgraden blant russeren, antall ordensforstyrrelser og at langt færre russ trengte behandling hos Røde Kors. Ingen alvorlige hendelser ble registrert og alle aktører var svært fornøyd med gjennomføringen. Det ble gjennomført skjenkekontroll på området uten bemerkninger. Det

ble i tillegg rapportert om færre hendelser i forkant og etterkant av arrangementet, både når det gjaldt støyklager og ordensforstyrrelser på omkringliggende områder.

Erfaringene viser at dette er veien å gå. Politiet kan ikke lenger tillate arrangement der det ikke er regler for alkoholkonsum og hvor russeren har tilgang til ubegrenset mengde alkohol. Arbeidsgruppen mener disse erfaringene må danne grunnlag for tilsvarende praksis ved alle store russearrangement i Øst politidistrikt. Et av tiltakene i handlingsplanen vil være å innføre de samme kravene til arrangement for russeren som det er for andre arrangement i distriktet der alkohol serveres.

Framtidige russearrangement skal ilegges krav om å søke skjenkebevilling på hoveddelen av festivalområdet. Det kan imidlertid åpnes for lokale tilpasninger for øvrig festivalområde som for eksempel parkeringsplass og campområde, jfr. politilovens § 6 og 11. Risiko - og sårbarhetsanalysen skal gjennomføres og vil danne grunnlag for politifaglige vurderinger. ROS-analysen vil også være førende for hvilke krav og vilkår som fremsettes ovenfor arrangørene. Det presiseres at alkoholloven, uavhengig av skjenkebevilling, er tydelig på at verken politiet eller kommunene kan tillate drikking av medbrakt alkohol på områder som er offentlige og tilgjengelig for allmennheten.

Dette er et viktig tiltak for å ivareta russerens trygghet og sikkerhet på arrangementene. Arbeidsgruppen er for øvrig i dialog med andre nærliggende politidistrikt for å forsøke å få tilsvarende praksis på russearrangement utenfor Øst politidistrikt.

3.2 Russekroer, rebusløp og russetog

Når det gjelder mindre russearrangement, som russekroer på private forsamlingslokaler eller på offentlig sted, rebusløp og gjennomføring av russetog skal dette varsles lokalt politi, jfr. Politilovens § 11. Behovene for vilkår om skjenkebevilling, vakthold, køsystem, antall russebusser i tog mm må vurderes ut fra type arrangement og omfang. Erfaringen viser at mange av arrangementene utvikler seg i en mer uheldig retning enn det som var tenkt. Bruk av sosiale medier ved disse arrangementene fører ofte til et større antall deltagere enn det som var planlagt, et stort antall mindreårige deltar som postansvarlige på rebusløpene og flere arrangement har blitt stanset av politiet grunnet uheldige hendelser.

Det at russeren møter en lik og forutsigbar håndtering fra politiet er avgjørende for tilliten mellom russeren og politiet. Ved at russeren behandles likt og blir møtt med de samme rammene vil man unngå at problemene forflytter seg i distriktet. Felles retningslinjer for mindre russearrangement, rebusløp og russetog bør tilstrebes. Ledere for nærpoltiseksjonene anbefales å komme med en felles beslutning vedrørende dette punktet.

Arbeidsgruppen ser det som hensiktsmessig at det ved rebusløp settes krav om opplysninger vedrørende stedsangivelse og innhold på postene, samt kontaktinformasjon på postansvarlig. Regler vedrørende forsøpling, ordensforstyrrelser, drikking på offentlig sted, nakenhet og urinering bør presiseres for russeren. Dersom det forekommer straffbare forhold skal det vurderes å avslutte rebusen og opprette anmeldelse.

4. Arbeidsgruppens anbefalinger

Oppdragene og straffesakene i tilknytning til russer er svært ressurskrevende for politiet og får betydelige konsekvenser for de involverte partene. Arbeidsgruppen anbefaler en mer enhetlig håndtering fra politiets side og en innstramning av russefeiringen. Handlingsplanen skal bidra

til å koordinere politiets innsats og styrke samarbeidet med andre aktører for å forebygge uønskede hendelser knyttet til russefeiringen.

Tidlig samarbeid og tett dialog med russen, arrangører, skoleeiere og andre samarbeidspartnere er viktig for å nå målene om å redusere uønskede hendelser knyttet til russefeiringen. Å skape en felles situasjonsforståelse rundt problemstillingene er viktig for å skape en varig endring av russefeiringen.

Forslagene til tiltak for å sikre en mer enhetlig håndtering av russ i Øst politidistrikt er presentert i pkt. 5 under overskriften "Tiltak for Øst politidistrikt". De foreslåtte tiltakene er plassert under ulike funksjoner i distriktet, fra ledernivå til tjenestepersoner som jobber direkte med russen. Mange av tiltakene er proaktive og skal utføres i forkant av russetiden. Dette krever at handlingsplanen implementeres raskt og at tiltakene iverksettes forløpende ved skolestart til nytt russekull. De forebyggende tiltakene har til hensikt å påvirke rammene for russefeiringen og valgene russen selv tar frem mot russetiden.

Selve russefeiringen starter medio april hvert år og flere av tiltakene omhandler den mer reaktive håndteringen av russeoppdragene. Det er laget to vedlegg i tilknytning til handlingsplanen som er ment å benyttes som et oppslagsverk i lovhjemlene og som støttedokument på russeoppdrag:

- Vedlegg 1 - retningslinjer og hjemmelsgrunnlag.
- Vedlegg 2 - eksempler på tiltak støyklager.

Vedlegg 1 inneholder en oppramsing av de vanligste lovbruddene som erfaringsmessig begås av russ, samt rutiner for føring av russeoppdrag i PO og Indicia.

Grunnet omorganisering til distrikt Øst og mangel på felles hensiktsmessige lagringssystem, anbefaler arbeidsgruppen at det opprettes et Indiciaprojekt kalt *RUSS årstall Østlandet*. Handlingsplan og vedlegg lagres i prosjektet, i tillegg til felles maler for foredrag, områdeavtaler, arrangementoversikt og busslister. Prosjektet vil fungere som et oppslagsverk for de ansatte i politidistriktene på Østlandet og åpner for muligheten til å føre inn informasjon vedrørende for eksempel russ og "problembusser" som utmerker seg negativt. Arbeidsgruppen vil være administratorer for prosjektet og stå for utformingen.

5. Tiltak for Øst politidistrikt

Politimesteren og ledergruppen

- Forankre handlingsplanen i ledergruppen.
- Sørge for implementering av handlingsplanen.
- Utarbeide felles retningslinjer om krav til russearrangement, rebusløp og russetog i distriktet.
- På bakgrunn av tidligere års erfaringer og økt oppdragsmengde bør det vurderes å avsette øremerkede forebyggende ressurser i april og mai til å jobbe oppsøkende mot russen for å forebygge straffbare handlinger.

Kommunikasjonsrådgivere

- Bistå med mediestrategi i russetiden.
- Synliggjøre handlingsplanen og politiets innsats på Kilden.
- Utarbeide rapport "medieklipp" for RUSS til evalueringsarbeidet.

Felles enhet for forebyggende

- Videreføre samarbeidet med VGS skoleeiere, herunder Fylkeskommunene Østfold og Akershus. Politiet må få innpass til å holde foredrag for russen i skoletiden.
- Ha tett dialog og delta på sentrale koordineringsmøter med SVV, Trygg trafikk og andre politidistrikt.
- Bestille lommeregler for russen gjennom SVV.
- Administrator for Indiciaprojekt *RUSS årstall Østlandet*.
- Utarbeide forslag til felles foredrag, busslister og arrangementoversikt som legges i indiciaprojektet.
- Bistå med å utarbeide foredrag som kan vises på fellesparoler for mannskapene.
- Støttefunksjon til geografiske driftsenheter med iverksettelse av handlingsplanen.
- Evaluering av russetiden i samarbeid med geografiske driftsenheter, Statens vegvesen(SVV), Trygg trafikk og Fylkeskommunene.

Felles enhet for Utlending og Forvaltning

- Implementere handlingsplanen med vekt på vedlegg 1 for sine ansatte.
- Oppfølging av bekymringsmeldinger *Forebygging gjennom Forvaltning* vedrørende russ, rusesjåfører eller kjøretøy.
- Bidra i evalueringsarbeidet med statistikk og erfaringer fra russetiden.

Felles enhet for Påtale

- Bidra til utarbeidelse av retningslinjer i vedlegg 1 og 2.
- Implementere handlingsplanen med særlig vekt på vedlegg 1 og 2 for sine ansatte på paroler/fagsamlinger.
- Tilstrebe rask påtaleavgjørelse i rusesaker og varsle kommunikasjonsrådgivere som synliggjør reaksjoner til media i forebyggende øyemed.
- Bidra i evalueringsarbeidet med statistikk og erfaringer.

Operasjonssentralen

- Implementere handlingsplanen med særlig vekt på vedlegg 1 og 2 for sine ansatte på paroler/fagsamlinger.
- Kode *RUSS* skal benyttes ved føring av PO oppdrag som omhandler russ.
- Søk i Indicia skal alltid gjøres ved kontroll av russekjøretøy og russ da de beveger seg på tvers av distriktene.
- Aktiv bruk av busslistene på oppdrag det ikke er kapasitet til å sende patruljer til.
- Veilede patruljene på russeoppdrag og sikre riktig reaksjon ved å følge vedlegg 1 og 2.
- Gi ris og ros til russen ved mediehenvendelser, men samkjøre med politiansvarlig på store arrangement før uttalelse gis.
- Ved ledig kapasitet øremerke patruljer til forebyggende kontroller av russearrangement og russekjøretøy med fokus på rulling med mindreårige, overlast, tildekkede nødutganger mm.
- Bidra i evalueringsarbeidet med statistikk og erfaringer.

Innsatsledere

- Handlingsplanen og vedleggene synliggjøres for ansatte på fagdager og paroler.
- Veilede patruljene ute på russeoppdrag og sikre riktig reaksjon.

- Føre etterretningsinformasjon og knytte til Indiciaprojekt *RUSS årstall Østlandet* ved behov.
- Dialog med operasjonssentralen vedrørende øremerking av patruljer til forebyggende kontroller.
- Sende bekymringsmelding *Forebygging gjennom Forvaltning* til Forvaltningsavdelingen vedrørende russ, russesjåfører eller kjøretøy. Skjema sendes til: tilbakekall.ost@politiet.no
- Bidra i evalueringsarbeidet med erfaringer.

Hundekoordinator

- Sørgje for bruk av narkotikahund på de store russetreffene og ved kontroll av russekjøretøy.

Geografisk driftsenhet ved Nærpolitiseksjonen

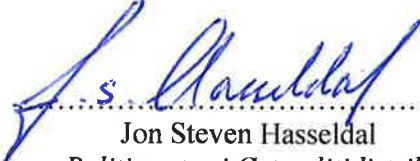
- Handlingsplan og vedlegg 1 og 2 implementeres hos ansatte på felles paroler i forkant og underveis i russetiden.
- Etablere tidlig kontakt med skolenes russestyrene og oppgi en fast politikontakt for russeren.
- Holde russeforedrag på VGS i sine kommuner i forkant av russetiden, gjerne i samarbeid med SVV og andre aktører. Dele ut lommeregler.
- Vurdere foredrag for russeforeldre, fra 10. klasse til 3. klasse.
- Sette krav til russestyrene om at alle russearrangement, kroer og rebusløp skal meldes inn til lokalt politi, jfr. Politilovens § 11. Fastsette vilkår om skjenkebevilling og vakt, jfr. retningslinjene i pkt. 3.1. Risiko - og sårbarhetsanalysen tilknyttet arrangementene danner grunnlag for de politifaglige begrunnelsene som tas og vilkår som settes ovenfor arrangørene.
- Varsle operasjonssentralen om forhåndsvarslede russearrangement ved å føre i PO med kode RUSS og planlagt oppdrag. Viser til praktisk gjennomføring i vedlegg 1, pkt. 2.3.
- Tidlig oppfølging av russ på sine skoler som utmerker seg negativt underveis i russetiden. Innkalle til forebyggende møter med russ, sjåfører og/eller foreldre. Tiltak og avtaler loggføres i Indiciaprojektet *RUSS årstall Østlandet*.
- Patruljemannskaper skal ved ledig kapasitet utøve forebyggende kontroller av russekjøretøy med fokus på rulling med mindreårige, overlast, tildekkede nødutganger mm. Gjerne i samarbeid med SVV.
- Føre etterretningsinformasjon og knytte til Indiciaprojekt *RUSS årstall Østlandet* ved behov.
- Samordne kontroller mellom SVV, UP og politipatruljer på store treff.
- Sende bekymringsmelding *Forebygging gjennom Forvaltning* til Forvaltningsavdelingen vedrørende russ, russesjåfører eller kjøretøy. Skjema sendes til: tilbakekall.ost@politiet.no
- Kartlegge klagesteder på russ i sine kommuner og inngå områdeavtaler eller skiltregulering i gitte tidsrom, samt rådføre med tiltak ovenfor områdeeier. Avtalene føres i Indiciaprojektet *RUSS årstall Østlandet*.
- Oppdatere busslister og kontaktinformasjon i samarbeid med russeren selv, se mal i Indiciaprojektet.
- Avklare bruk av lagringsplass ved beslag av aggregat, høyttalere mm fra russekjøretøy.

- Sette fokus på utfordringer knyttet til russefeiringen i det tverretatlige samarbeidet i sin kommune, herunder Politiråd og SLT samarbeid.
- Bidra i evalueringsarbeidet med statistikk og erfaringer.

6. Iverksettelse og framdriftsplan

Tiltakene iverksettes med virkning fra 01.12.16. Felles enhet for forebygging er ansvarlig for årlig evaluering av handlingsplan og politiets innsats knyttet til russ.

Øst politidistrikt, 01.11.16(revidert 05.03.18)

.....
Jon Steven Hasseldal
Politimester i Øst politidistrikt

